

3. Трубачева С. Е., Черноус О.В. Метапредметна діяльність старшокласників в умовах профільного навчання. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2016. Випуск 1 (38). С. 298-302.

Шевчук Л. М.,
*кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник відділу навчання мов національних меншин
та зарубіжної літератури,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

ПІДРУЧНИК З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ 2 КЛАСУ ЗЗСО З НАВЧАННЯМ МОВАМИ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН ЯК ЗАСІБ ЗБАГАЧЕННЯ СЛОВНИКОВОГО ЗАПАСУ УЧНІВ НА ЗАСАДАХ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ

У контексті оновлення сучасної освіти на засадах компетентісного підходу для ефективного збагачення словникового запасу з української мови учнів 2 класу закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин важливою є робота з підручником.

Розглянемо більш детально зазначене питання на прикладі словникової роботи із використанням таких чинних підручників: «Українська мова» для закладів загальної середньої освіти з навчанням угорською мовою (у 2-х частинах, з аудіосупроводом) (авт. Криган С. Г., Сергійчук Ю. П.) та «Українська мова» для ЗЗСО з навчанням російською мовою (у 2-х частинах, з аудіосупроводом) (авт. Коваленко О. М.).

У перелічених підручниках автори по-різному запланували ознайомлення школярів із лексичним матеріалом, його засвоєння. Так, у підручнику «Українська мова» Серафими Криган і Юліанни Сергійчук у поясненні до сторінок стрілкою вказано на завдання для словникової роботи. Водночас, вміщено такі завдання як «Послухай слова, словосполучення, речення.», «Повтори слова, словосполучення, речення.» Запропоновано запитання, відповіді на які передбачають використання слів тем, які вивчаються. Для опрацювання під час добукварного періоду у першій частині підручника авторами визначено такі теми: «Я у світі», «Знайомство», «Привітання», «Слова ввічливості», «Моя країна – Україна», «Моя сім'я», «Народні свята». До кожної теми дібрано ілюстративний матеріал (яскраві сюжетні малюнки). Для букварного періоду слова дібрано таким чином, що тематичний принцип добору, на жаль, нівелюється. Автори пропонують учням слова для читання, не розмежовуючи їх для учнів, які навчаються читати, і тих, які вже вміють (випереджуючи вимоги програми). На нашу думку, такий підхід ускладнить засвоєння навчального матеріалу школярами. Водночас Серафима Криган та Юліанна Сергійчук радять учням попрацювати над словами, які різняться одним звуком, словами з протилежним значенням тощо. Разом з тим, позитивним аспектом підручника є вміщений для букварного етапу переклад слів румунською мовою, для післябукварного – те, що після тексту є словничок.

Використання в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти з навчанням російською мовою першої частини підручника «Українська мова» для 2 класу (автор О. Коваленко) передбачає систематичну словникову роботу. Лексичний матеріал дібрано за

такими темами: «Школа, шкільне приладдя», «Родина», «Професії», «Інструменти», «Пори року, місяці», «Дні тижня», «Фрукти й городина», «У полі. Рослини», «У лісі. Гриби» та ін.

Для завдань властива різноманітність. Це розгляд предметних малюнків і запам'ятовування запропонованих слів; читання слів і знаходження відповідних зображень предметів на сюжетних малюнках; порівняння слів українською і російською мовою, запам'ятовування їх; виписування з тексту заданих слів; добір пар слів та ін. Ольга Коваленко пропонує учням звернути увагу, як змінюється слово, після тексту (за необхідності) попрацювати із вміщеним словничком, доповнити речення тощо. Без сумніву, для збагачення словникового запасу учнів 2 класу у ЗЗСО з навчанням російською мовою на засадах компетентнісного підходу підручник «Українська мова» (автор О. Коваленко) є ефективним засобом.

Разом з тим, звичайно, можливим і корисним є доповнення вчителем системи завдань для словникової роботи залежно від специфіки класу, особливостей словникового запасу кожного учня або учениці, використання інших засобів. Доцільною є організація педагогом збагачення словникового запасу школярів закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин із врахуванням порад, викладених у відповідному методичному посібнику, робота над яким на даний час триває.

Ключові слова: підручник з української мови, навчання української мови у 2 класі, вивчення української мови у ЗЗСО з навчанням мовами національних меншин, збагачення словникового запасу, словникова робота.

Список літератури

1. Криган С.Г., Сергійчук Ю.П. Українська мова : підручник для 2 класу з навчанням угорською мовою закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах з аудіосупроводом). Частина 1. Чернівці : Букрек, 2019. 72 с.
2. Криган С.Г., Сергійчук Ю.П. Українська мова : підручник для 2 класу з навчанням угорською мовою закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах з аудіосупроводом). Частина 2. Чернівці : Букрек, 2019. 72 с.
3. Коваленко О. Українська мова та читання : підруч. для 2 кл. з навчанням російською мовою закл. загал. серед. освіти (у 2-х частинах, з аудіосупроводом). Частина 1. Харків : Ранок, 2019. 112 с.
4. Коваленко О. Українська мова та читання : підруч. для 2 кл. з навчанням російською мовою закл. загал. серед. освіти (у 2-х частинах, з аудіосупроводом). Частина 2. Харків : Ранок, 2019. 112 с.

Шелестова Л. В.,

доктор педагогічних наук,

старший науковий співробітник,

провідний науковий співробітник відділу дидактики,

Інститут педагогіки НАПН України,

м. Київ, Україна

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ ПІДРУЧНИКІВ З ГУМАНІТАРНИХ ПРЕДМЕТІВ З МЕТОЮ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Зміст навчання, який відображено у підручниках, є одним із основних засобів впливу на учнів. Він завжди добирається з певною освітньою метою, зокрема і з метою розвитку творчих